

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

GİRESUN SAHA İNCELEME RAPORU

(26.08.2020)

SEYİT TORUN

Yerel Yönetimlerden Sorumlu
Genel Başkan Yardımcısı
Ordu Milletvekili

ALİ ÖZTUNÇ

Doğa Hakları ve Çevreden Sorumlu
Genel Başkan Yardımcısı
Kahramanmaraş Milletvekili

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

GİRESUN SAHA İNCELEME RAPORU

I - İNCELEME HEYETİNDE YER ALANLAR

Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili Seyit Torun başkanlığında Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, YDK Başkanı ve Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Giresun Milletvekili Necati TIĞLI, İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan, Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu, Sinop Milletvekili Barış Karadeniz, Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, Samsun Milletvekili Kemal Zeybek, Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Giresun, Ordu il ve ilçe örgüt yöneticileri ve üyeleri.

II – SAHA İNCELEME PROGRAMI

İnceleme programı kapsamında, 23-24-25 Ağustos 2020 tarihlerinde Giresun ili ve Dereli, Doğankent, Yağlıdere, Tirebolu, Espiye ilçeleri ile Ordu ili Gülyalı ilçelerinde incelemelerde bulunulmuştur. Program kapsamında selden dolayı yaşamını yitiren yurttaşlarımızın ailelerine taziye ziyaretinde bulunulmuş şehit cenazelerine katılım sağlanmıştır.

III – GİRESUN VE AŞIRI DOĞA OLAYLARI HAKKINDA BİLGİ

Giresun'da meydana gelen felaket nedeniyle 8 vatandaşımız yaşamını yitirmiştir. Sel nedeniyle kaybolan 7 yurttaşımızı arama çalışmaları devam ettirilmektedir.

Sel nedeniyle ortaya çıkan zarara ilişkin tespitler sahada inceleme yapan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Giresun Valiliği yetkilileri tarafından kamuoyuna henüz açıklanmamıştır.

IV - İNCELEMAYA AİT NOTLAR

CHP Heyeti olarak olayın yaşandığı ilk andan itibaren sahada olunmuştur. Genel Başkan yardımcıları ve diğer milletvekillerinin bölgeye intikalinin ardından ilk olarak selden çok büyük zarar gören Dereli ilçesi ziyaret edilmiştir. Dereli'de bulunan 241 esnafın 221'inin dükkanı tamamen yok olmuş durumdadır. Kamu binalarının da büyük zarar gördüğü Dereli'de selin nedeni ilçe girişindeki iki köprünün üst üste yapılmış olmasıdır. Yıllardır var olan eski köprünün hemen üstüne bir süre önce yeni bir köprü yapılmıştır. Ancak eski köprü maalesef kaldırılmamıştır. Dağdan dereye gelen şiddetli yağmur üst üste iki köprünün olduğu bölgede birikmiştir. Sel suyu ile birlikte gelen ağaçlar bir anlamda baraj etkisi yaratmıştır. Yağmur suyunun şiddetini arttırmasından sonra bu köprülerden eski olan köprünün bir bölümü dayanamayarak yıkılmıştır. Böylece biriken sel suyu baraj kapağı açılır gibi şehir merkezine girmiş ve önüne gelen her şeyi yıkıp götürmüştür. Yeni köprüyü yapan hükümet eskisini kaldırmadığı için bu facia yaşanmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sözünü ettiği "Yıkılması gereken köprü" bu köprüdür. Şayet zamanında bu köprü kaldırılmış olsaydı şiddetli yağmur Dereli ilçesini bu kadar vurmazdı. Kayıpların çoğu da Dereli ilçesinde yaşanmıştır.

- Tirebolu – Doğankent ilçeleri arasındaki Harşit Vadisi'nde bulunan menfezin sel nedeniyle çökmesi maalesef 5 askerimizin şehit olmasına neden olmuştur. Dereden 25- 30 metre yüksekteki menfez sel suyunun 30 metrenin üstüne çıkması nedeniyle çökmüştür.

Menfezin alt kısmında bulunan çakıl ve kum bölgede bulunan ocak işletmecileri tarafından yıllardır alınınca menfezin alt kısmı boşalmıştır. ***Bu durumu tespit eden CHP'li İl Genel Meclisi üyesi Ömer Cebeci, 04.07.2019 tarihinde İl Genel Meclisi Başkanlığına dilekçe vererek burada inceleme yapılmasını ve bu menfezin güçlendirilmesini istemiştir. Ancak AKP'li İl Genel Meclis Başkanı Ahmet Şahin bu dilekçeyi işleme koymamış sadece bilgi amaçlı olarak üstüne " Vali bey AFAD'a talimat vermiş" notu düşmüştür. Şayet 2019 yılındaki bu başvuru işleme konsa ve gereği yapılırsa askerlerimiz bu menfezin yıkılmasından dolayı şehit olmayacaktır.*** Kısacası facia bir kez daha bağıarak gelmiştir. Bu büyük ihmalin sorumluları mutlaka hesap vermelidir.

- Selden etkilenen Yağlıdere ve Espiye İlçesinin Soğukpınar Beldesi de ziyaret edilmiş, belediye başkanı ile görüşülmüştür. Bölgede etkilenen belediyelere gerekli destek başta İstanbul , İzmir ve Ankara olmak üzere çok sayıda belediye tarafından verilmiştir.
- CHP heyeti tüm çalışmaların ardından İl Başkanlığında bir basın toplantısı düzenlenerek hem tespitlerini paylaşmış hem de önerilerini dile getirmiştir.
- Sel sonucu Doğankent İlçesi'nde 32 işyeri ile 1 ticari taksi, Yağlıdere İlçesi'nde ise 6 işyeri kullanılamaz hale gelmiştir.

V – GİRESUN'DAKİ HİDROELEKTRİK SANTRALLER (HES'LER)

Giresun'da 38 adet faaliyet halinde bulunan HES bulunmaktadır. Bu santrallerin 35'i Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Üretimini Destekleme Mekanizması (YEKDEM) kapsamındadır.¹ Giresun'da üretim lisansına sahip HES sayısı ise 48'dir. YEKDEM mekanizması bir teşvik amacıyla işletilmekte, bu mekanizma üzerinden alım garantisi sunulurken kamu kaynaklarından firmalara pay sağlanmaktadır. Bu nedenle, aynı vadi içerisinde birden fazla HES projesi kurulabilmektedir.

22 Ağustos'ta taşan Aksu Deresi üzerindeki 6 adet baraj ve/veya HES'in toplam kurulu gücü 172 MW olup bu santraller ile Türkiye'deki HES'lerden üretilen elektriğin yüzde 0,418 oranı, toplam elektrik tüketiminin ise yüzde 0,123 oranı karşılanmaktadır.²

VI – DEĞERLENDİRME

İnsan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış imar ve yapılaşma politikaları, yanlış su yönetimi politikaları, HES'ler, dere ıslah çalışmaları vb. etkenler bu felaketleri tetikliyor.

Afet öncesinde önleyici tedbirler almayan idare, afet sırasında, zamanında ve işlevli araçlarla müdahale etmeyerek zararın boyutlarının artmasına sebebiyet vermiştir. Yurttaşlar yağış öncesinde uyarılmasına karşın, yurttaşların anılan zaman diliminde güvenli böyle sevk edilmesine yönelik tedbirler alınmamıştır.

Devletin afet ile aktif ödevlerinden birisi öntedbirlik ilkesi gereğince afet oluşmasını önleyecek politikalar geliştirmesidir. Diğerleri ise, afet oluşması durumunda oluşan zararların giderilerek, afet öncesindeki haline geri getirebilmektedir.

*** Acilen Afet bölgesi kararı alınmalıdır.**

¹ <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2020/08/25/giresun-cinayeti-kime-kol-kanat-geriyorlar/>

² <https://www.enerjiatlas.com/akarsular/aksu-nehri.html>

Tüm Giresun ili genelinde afetin “Genel Hayata Etkili” olduğu ve bu afet sebebiyle yapıları hasar gören vatandaşların afetzede kabul edilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, mağdur olan yurttaşların kamusal yardım ve hizmetlerden eşit faydalanmalarını sağlayacak koşullar sağlanmalı, bu bağlamda gerekli kanun değışiklikleri yapılmalıdır. Bu nedenle Giresun ili Afet bölgesi ilan edilmelidir.

*** Sakınım Planları Oluşturulmalıdır**

Aşırı yağış, toprak kayması gibi ani doğa olayları bir gerçeğimiz haline gelmiştir. Ancak, bunu normalleştiremeyiz. İklim ve coğrafi özellikleri göz önüne alarak, doğanın ve yaşamının devamlılığını sağlayacak tedbirleri almalı, sakınım planları oluşturmalıyız.

*** Tekil Afet Önleme Politikasından Uzaklaşılmalıdır**

Aşırı doğa olaylarının sık yaşandığı riskli coğrafyalarda, bu riski bir krize dönüştürmeyecek yatırım planlaması en önemli risk önleme biçimidir. Ön tedbirlik yaklaşımının sonucu olarak, riskin artmasına ve riskin yönetilmesi için maliyetlerin şişmesine yol açacak yatırım planlamasından uzak durulmalıdır. Doğa olaylarının bir afete dönüşmesini engellemek için bir takım sakınım planlama adımlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, çevre düzeni planlarının sakınım planlarına göre yeniden geliştirilmesi gerekir. Tekil afet önleme politikasından uzaklaşarak, bölge planlaması düzeyinde afet önleme politikası geliştirilmesi gerekmektedir.

*** Karadeniz İklim Eylem Planına Rağmen Dere Yatakları, Sahiller, Yaylalar Tahrip Ediliyor**

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan Karadeniz İklim Eylem Planı'nda, Karadeniz Sahil Yolu ve bölgedeki yapılaşma, dere yataklarındaki imar uygulamalarının aşırı doğa olaylarını tetiklediği dile getirilmiştir. Ancak, dere yatağı üzerinden yapılan yol uygulamaları dışında, TOKİ gibi kurumların da dere yataklarında yapılar inşa ettikleri de bir gerçekliktir. Nitekim, şu ana kadar herhangi bir biçimde uygulamasına şahit olunamayan Karadeniz İklim Eylem planı da mevcut yapılaşmaların yıkılarak yeni yapılaşma-inşaat alanlarının oluşturulmasından başka bir çözüm getirmemektedir.

VII. ÖNERİLER

- 1.) Giresun ili geneli için afet bölgesi kararı alınmalıdır.
- 2.) Afet bölgesi gereğince Giresun İli geneli için 22.08.2020 tarihinde meydana gelen ve genel hayata etkili olan sel afeti nedeniyle oluşan mağduriyetlerin giderilmesi, Giresun ilinin normal yaşamına dönebilmesi ve iyileştirilebilmesi, tüm mağdurların eşit olarak kamu yardım ve hizmetlerinden faydalandırılabilmesi için 7269 Sayılı Kanununun 29. Maddesinde yer alan bazı koşul ve kısıtlamalardan istisna tutulmalarına dair kanun değışikliği yapılması gerekmektedir. Bu değışikliğe CHP olarak katkı vermeyi taahhüt ediyoruz.
- 3.) Doğa olaylarının bir afete dönüşmesini engellemek için sakınım planlaması yapılmalı, bu bağlamda, çevre düzeni planlarının sakınım planlarına göre yeniden geliştirilmesi gerekir. Tekil afet önleme politikasından uzaklaşarak, bölge planlaması düzeyinde afet önleme politikası geliştirilmesi gerekmektedir.
- 4.) İklim krizini derinleştiren ormansızlaştırma, orman alanlarının tarım alanlarına dönüştürülmesi, dere yataklarının değıştirilmesi, imara açılması, dolgu alanları yaratılması gibi

arpık kentleşme-yerleşme politikaları terkedilmeli, doğa ile uyumda yöredeki kültürel miras ve kadim bilgi de esas alınarak doğayla ve iklimle uyumlu yerleşim pratiklerine geçilmelidir.

5.) Selden zarar gören yerleşim alanları ve yurttaşlara herhangi bir ayırım gözetmeksizin eşit hizmet sunulmalı, mağduriyetleri oranında eşit koşullarda kamu hizmetlerinden yararlandırılmaları sağlanmalıdır.

6.) Sel sonrasında evleri “oturulmaz” hale gelen mülkiyet sahibi ve kiracı yurttaşlara barınma imkânları sunulmalı; zararları tazmin edilmeli, eşya ve kira yardımı yapılmalıdır.

7.) Sel felaketi öncesi ve sonrasındaki ihmaller tespit edilerek ilgili kişi ve kurum yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunulmalıdır.

Seyit TORUN

Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı
Ordu Milletvekili

Ali ÖZTUNÇ

Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı
Kahramanmaraş Milletvekili